

БЕОГРАД - Европска унија је већ дуже време убедљиво највећи донатор, трговински партнер и инвеститор у Србији, истиче сеф делегације Европске уније у нашој земљи Сем Фабрици.

Поводом доласка америчке развојне финансијске корпорације DFC у Србију и најаве нових пројеката значајних за Србију и регион, Фабрици сматра да није на њему да коментарише најављене инвестиције, између осталог, како каже, и зато што детаљи односно бројке о томе још нису доступни.

"Оно што могу да кажем, јесте да је ЕУ већ дуже време убедљиво највећи донатор, трговински партнер и инвеститор у Србији посебно, али и у целом региону Западног Балкана", истакао је Фабрици за Танјуг и навео да је од почетка приступне фазе 2007. Србија од пореских обвезника ЕУ добила 4,17 милијарди евра бесповратних средстава.

То је, каже, 300 милиона евра годишње помоћи директно за Србију, плус помоћ кроз регионалне програме.

"Ова бројка је већ сама по себи важна: Србија је међу првим земљама на свету по величини помоћи коју прима од ЕУ", истакао је Фабрици апострофирајући као кључно следеће:

Прво, што је тих 4,17 милијарди евра су грантови односно бесповратна средства, што значи да Србија никада не мора да их врати.

Друго, наводи Фабрици, грантови ЕУ се у многим случајевима, нарочито у инфраструктури, комбинују са повољним зајмовима Европске инвестиционе банке (ЕИВ), кредитне банке ЕУ.

"Услови за зајмове од ЕИВ -а за Србију су најконкурентнији јер су исти као и за земље чланице ЕУ: на међународном плану су најјефтинији - јер их подржава ЕИВ -ово глобално финансијско рангирање - са најдужим периодом отплате и најдужим грејс периодом", појашњава Фабрици.

Као трећи кључни податак Фабрици наводи да је од 2009. ЕУ посебан фокус усмерила на инфраструктуру у Србији и региону Западног Балкана, нарочито у области транспорта, енергетике и животне средине.

"Инвестициони оквир за Западни Балкан (WBIF) је инструмент финансирања ЕУ. Финансијски систем који се користи комбинује грантове ЕУ са повољним зајмовима од ЕУ - преко Европске инвестиционе банке - и полуга је финансирању од других водећих међународних финансијских институција, као што су EBRD , Развојна банка Савета Европе и KfW . Укупни инвестициони портфељ ЕУ преко WBIF треба да подстакне више од 20 милијарди евра јавних инвестиција на Западном Балкану" појашњава Фабрици.

Он скреће пажњу да ће са овим инструментом Србија имати користи од комплетног циклуса пројекта: студије претходне оправданости, изводљивости и утицаја на животну средину, идејни пројекат, главни пројекат, техничка документација, све до самих радова.

Фабрици истиче да Србија има корист од 39 пројеката у оквиру WBIF -а у вредности од преко 210 милиона евра који ће подстаћи инвестиције од 5,4 милијарди евра, а као пример наводи транспорт:-изградњу пута Коридор X који је завршен 2019; "Аутопут мира"; Модернизацију пруге Ниш - Димитровград

ЕУ је до сада за ове пројекте обезбедила више од 74 милиона евра бесповратних средстава. Та средства се комбинују са зајмом од ЕИВ -а од 134 милиона евра под веома повољним условима (доспеће 25 година; грејс период 5 година; каматна стопа 0,8-1,2 одсто без провизије на ангажована средства, без других трошкова).

Као следећи пример пројеката у оквиру WBIF -а Фабрици истиче у области енергетике неколико деоница Трансбалканског коридора за пренос електричне енергије, попут далековода од 400 кВ између Краљева и Крагујевца, који је добио грант од 6 милиона евра од ЕУ, у комбинацији са зајмом од 14 милиона евра повољног зајма од КfW .

Међу пројектима који се односе на животну средину наводи унапређење београдске фабрике воде Макиш, за шта је ЕУ је обезбедила бесповратни грант од 3 милиона евра, што је допуњено грантом и зајмом од ЕБРД -а у вредности од 14 милиона евра.

Четврто, што је кључну је величини помоћи коју Србија прима од ЕУ, али не најмање важно, како каже Фабрици је да финансирање од ЕУ - како грантови тако и зајмови - подлежу најбољим стандардима у погледу транспарентности, управљања и алокације средстава, кроз конкурентно надметање, што омогућава Србији да добије најбоље радове и услуге од најјефтинијих понуђача, под најјефтинијим условима.

Српске компаније имају једнаке шансе у надметању за уговоре, апострофира он.

На питање колико су економска помоћ и пројекти који се најављују из САД, а који су значајни за цео регион Западног Балкана, компатибилни са досадашњом и будућом подршком и плановима ЕУ везаним за регион, Фабрици каже да се неки пројекти, поменути у Вашингтону и током посете америчке делегације Београду, већ реализују са Европском унијом.

ЕУ је пружила техничку помоћ за цео Аутопут мира и на захтев Србије већ је одобрила 230 милиона евра за финансирање првих деоница аутопута између Ниша и Плочника, 50 милиона евра бесповратних средстава плус 100 милиона евра зајма од ЕИВ -а плус 80 милиона евра зајма од ЕБРД -а

"Примера ради, ЕУ је пружила техничку помоћ за цео Аутопут мира и на захтев Србије већ је одобрила 230 милиона евра за финансирање првих деоница аутопута између Ниша и Плочника - такозвана деоница један, 50 милиона евра бесповратних средстава плус 100 милиона евра зајма од ЕИВ -а плус 80 милиона евра зајма од ЕБРД -а. Тендер је планиран да се објави пре краја 2020, а радови би требало да почну у другом кварталу 2021", истиче Фабрици.

Он додаје да то важи и за железничке везе између Београда и Приштине и да Европска унија ради са Владом Србије на две железничке трасе: Ниш- Дољевац-Приштина за шта је на захтев Србије, каже, ЕУ је већ обезбедила 44,7 милиона евра у грантовима за модернизацију и реконструкцију деонице Ниш - Брестовац (23 км), која обухвата и под-деоницу Ниш-Дољевац (13 км).

"То је 44,7 милиона евра бесповратних средстава за пројекат који укупно кошта 61,6 милиона евра. Изградња је већ у току - уговор за радове је потписан у децембру 2019. Извођач радова је започео припремне активности на градилишту у септембру 2020", појашњава он.

Друга је, додаје, Железничка Београд - Сталаћ - Краљево - Рудница - Косовска Митровица - Приштина за шта је на захтев Србије, ЕУ такође већ одобрила грант од 1,4

милиона евра за претходну студију оправданости за реконструкцију и модернизацију деонице Сталаћ - Краљево - Рудница.

"Ми већ тесно сарађујемо са партнерима из САД на томе да доведемо додатне инвестиције у регион и радујемо се њиховом значајном финансијском доприносу" наглашава Фабрици.

Он наводи да су, у мају на самиту у Загребу, лидери ЕУ и Западног Балкана препознали есенцијалну подршку коју је ЕУ без премца пружала Западном Балкану током ковида 19, а да је Комисија је добила задатак да припреми економски план за опоравак региона који ће бити представљен на јесен.

"Одговор на то је економско-инвестициони план" каже Фабрици и подсећа на најаву председница Фонд дер Лајен да ће Европска комисија ускоро представити пакет за економски опоравак Западног Балкана.

Каже да ће у њему ће бити најављене све бројке и да ће то бити значајан пакет и предвиђа да ће бити усмерен на јачање повезивања у области енергетике, транспорта, на зелену агенду, као и укључивање региона у дигиталну агенду ЕУ и подршку реформским напорима који ће приближити Западни Балкан Европској унији.

"То је резултат напорног рада Комисије, а посебно комесара Вархељија, који је протеклих месеци тесно сарађивао са свим председницима влада у региону. Они деле визију заједничких пројеката који ће побудити динамичан средњорочни опоравак, створити нова радна места и значајно повећати трговинске токове унутар Западног Балкана, као и са ЕУ", каже Фабрици.

Он наводи да ће финансијска снага тог пакета ће бити комбинација: грантова из Инструмента за предприступну помоћ III (2021 - 27), за који се предвиђа да га Европска унија ускоро усвоји и да буде већи од претходних (ИПА I и ИПА II); затим преферентних инвестиција од финансијских институција Тима Европа, као што је Европска инвестициона банка; и приступа Европском фонду за одрживи развој - светском фонду за подршку улагањима.

"Европска унија и Србија су давних дана здружиле снаге да модернизују и развију земљу. Наша посвећеност је чврста, са потпуно утврђеним трошковима и има дугорочни циљ. Приступање је коначан циљ и део је шире политике ЕУ за Западни Балкан. Нови економско-инвестициони план ће представљати инструмент који ће подстаћи снажан економски потенцијал региона и поспешити привредну и трговинску сарадњу" закључио је Фабрици.

(Танјуг)